

บทที่ 7

สรุป

บุคลิกภาพทางการเมืองของบุคคลในสังคมนั้น กล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการคงอยู่ของระบบการเมืองการปกครองแบบหนึ่งแบบใดเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในสังคมที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น การพัฒนาประเทศต่าง ๆ จะเป็นไปได้โดยราบรื่นได้คงอากัยเสถียรสนับสนุนของประชาชนเป็นที่ตั้ง ซึ่งนั่นหมายความว่า ระบบประชาธิปไตยจะพัฒนาก้าวหน้า มีเสถียรภาพมั่นคงอยู่ได้ ย่อมขึ้นอยู่กับสภาวะจิตใจและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนว่ามีลักษณะที่เอื้ออำนวยหรือสอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากน้อยเพียงไร กล่าวคือ ถ้าประชาชนส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการเมือง เป็นแบบอำนาจนิยมหรือแบบเผด็จการแล้ว การปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศนั้น ๆ ก็อาจจะประสบผลสำเร็จได้ยาก ดังนั้นบุคลิกภาพทางการเมืองของบุคคลในสังคม จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีคุณค่าควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง

การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางการเมืองระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พยายามศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางการเมืองจากหนังสือตำราและเอกสารต่าง ๆ กว้างขวางพอสมควร และทำให้ทราบว่าบุคลิกภาพทางการเมืองของพวกเรา นั้น เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองโดยตรง กล่าวคือ ต้องอาศัยการอบรมกล่อมเกล้าของสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ ทางสังคมมากมาย และมีหลายขั้นตอน อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันราชการ สมาคม กลุ่มเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนระบบการเมืองการปกครอง ส่วนความหมายของบุคลิกภาพทางการเมืองในทัศนะของนักรัฐศาสตร์นั้น พอสรุปได้ว่า หมายถึงลักษณะท่าที หรือแนวโน้มทางการเมืองของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสภาพความเตรียมพร้อมภายในส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นแบบแผนของพฤติกรรมอีกส่วนหนึ่ง

สภาพการเตรียมพร้อมภายใน ในที่นี้ได้แก่ ลักษณะท่าทีทางการ เมืองของบุคคล โดยพิจารณาจากแนวความคิด ความเชื่อ ทศนคติ กานิยม ความรู้สึก โลกทัศน์ การรับรู้ ความต้องการ ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ และกลวิธีการ การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางการ เมือง เป็นอาทิ ส่วนแบบแผนของพฤติกรรม ได้แก่ กิริยาท่าทาง การกระทำ หรือ กิจกรรมทุกอย่าง ที่บุคคลแสดงออกมาให้เห็นภายนอกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อถูกกระตุ้นหรือเร่งเร้าควยสถานการณ์ทางการ เมือง

สำหรับในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยเจาะจงศึกษาบุคลิกภาพทางการ เมือง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพการเตรียมพร้อมภายในเท่านั้น โดยได้กำหนดความหมายของบุคลิกภาพทางการ เมืองเพื่อการวิจัยนี้ว่า หมายถึง ลักษณะท่าที หรือแนวโน้มทางการ เมืองของบุคคล ส่วนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้ถือเอา สถานภาพความเป็นอาจารย์ ความเป็นนักศึกษา เพศ สาขาวิชาที่สอน และสาขาวิชาเอกที่เรียน เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ บุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย กับบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการ ในการนี้ได้กำหนดลักษณะสำคัญของผู้ที่มิบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยไว้ว่า ได้แก่ ผู้ที่มีท่าทีต้องการอยากจะให้ประเทศของตนปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของระบอบประชาธิปไตย มีความเคารพในกติกาของระบอบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความกระตือรือร้น และเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลอื่น มีจิตใจเปิดกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน เชื่อในความเสมอภาคของบุคคล มีความรู้สึกห่วงแทนในสิทธิและเสรีภาพของชน มีความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น มีความกระตือรือร้นและสนใจในกิจกรรมทางการ เมือง และมีความกล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์ในสังคม หรือนโยบายของรัฐบาล ส่วนลักษณะท่าทีของผู้ที่มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการ ได้แก่ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ ใฝ่ยึดมั่นในตัวบุคคลมากกว่าหลักการ ชอบการใช้อำนาจแบบเผด็จการรุนแรง ชอบผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เด็ดขาด ชอบมอบอำนาจและความรับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ ยอมรับนับถือในระบอบอาวุโส มีความเชื่อถือในเรื่องโชคกลาง ของขลัง บุญกรรม ชาตินี้ชาติหน้า มีความรู้สึกชาตินิยมรุนแรง เป็นคนมองโลกใน

แสร้ง ไม่ไว้วางใจในบุคคลอื่น มีความคิดความเชื่อหรือมองปัญหาแบบพื้น ๆ และมีนิสัยชอบเกินตัว ไม่ชอบการคบค้าสมาคมกับบุคคลอื่น

อนึ่ง ในการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางการเมืองระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาของวิทยาลัยครูครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากข้อมูลจริง หรือการวิจัยสนามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวัด ซึ่งในการนี้ได้ใช้ตัวอย่างศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 716 คน แยกเป็นอาจารย์ 180 คน และนักศึกษา 536 คน โดยสุ่มตัวอย่างศึกษาจากอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครู 8 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ส่วนการสุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบตามวัตถุประสงค์ (Purposive Random Sampling)

สำหรับการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางการเมือง ของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ จากเอกสารและผลงานการวิจัย ของนักวิชาการจำนวนมากพบว่า สภาพทั่วไปของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ และระบบค่านิยมของสังคม ล้วนแล้วแต่มีลักษณะ ก่อหนุนให้คนไทยพัฒนาบุคลิกภาพใหม่เอี่ยม ไปในทางสนับสนุนระบอบเผด็จการแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ ทางด้านการเมืองการปกครอง นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา อำนาจการบริหารประเทศก็ตกอยู่ในกำมือของ คนกลุ่มน้อย อันได้แก่ ทหาร ตำรวจ และข้าราชการพลเรือนชั้นนำมาโดยตลอด การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็มีบ่อยครั้งที่ เป็นไปนอกวิถีทางรัฐธรรมนูญ ด้วยการปฏิวัติรัฐประหาร โดยกลุ่มทหารซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มิได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือ นโยบายของประเทศแต่อย่างใด และทุกครั้งที่มีการปฏิวัติรัฐประหาร คณะผู้ก่อการก็มักจะทำลายสถาบันหรือองค์การทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยเสมอ เช่น ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยุบสถาบันรัฐสภา ยกเลิกพรรคการเมือง และออกคำสั่งห้ามมิให้ประชาชนเคลื่อนไหวใด ๆ ในทางการเมือง เป็นต้น ทั้งนี้ โดยอ้างว่า รัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองบาง สถานูแทนราษฎร และพรรคการเมือง มีแต่ทำให้ประเทศชาติขาดความมั่นคงปลอดภัย และขัดขวางการบริหารงานแผ่นดินของรัฐบาลให้เกิดความล่าช้าบ้าง ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อกลุ่มผู้ก่อการสามารถยึดกุมอำนาจรัฐได้

ก็มักจะนำเอาระบอบการปกครองแบบเผด็จการเข้ามาใช้ เช่น มีการสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง เค็ดขาด โดยมีไคมานกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น พร้อมกับนั้นก็โฆษณาชวนใจประชาชนเห็นดีเห็นงาม หรือกล่อบตามว่า สิ่งทีรัฐบาลไคกระทำลงไปนั้นเป็นเรื่งที่ถูกต้องชอบธรรม จากปรากฏการณ์ทางการเมืองของไคในลักษณะดังกล่าวดังนี้มา จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนขาดความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย มองไม่เห็นคุณค่าของสถาบันรัฐสภา พรรคการเมือง ตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อันเป็นกลไกสำคัญของการปกครองในระบอบนี้ ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศสังคมนิยมเกษตรกรรม และกำลังพัฒนา เพื่อก้าวไปสู่สังคมแบบอุตสาหกรรมทุนนิยม ดังนั้นอาชีพและรายได้หลักของประชาชนส่วนใหญ่จึงอยู่ที่ภาคเกษตรกรรม เช่น การทำนาทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และการประมง ส่วนการอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ก็มีอยู่บ้าง เฉพาะในเขตชุมชนเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงเท่านั้น ปัจจุบันประชากรไทยส่วนใหญ่มีรายได้คอหิว และมาตรฐานการครองชีพต่ำ ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนแตกต่างกันมากจนชั้นร่ำรวยและชนชั้นกลาง ไคแก่ ชาวต่างชาติและข้าราชการชั้นสูงซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยของสังคม การประกอบกิจการใหญ่ ๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ป่าไม้ การธนาคาร และธุรกิจการเงินอื่น ๆ ล้วนอยู่ในกำมือของบุคคลกลุ่มนี้ทั้งสิ้น กล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือ อำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนกลุ่มน้อย การดำเนินการผลิต และการแบ่งปันผลผลิตก็ดำเนินไปตามวิธีการของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยถือว่า ทุนเป็นปัจจัยสำคัญของการไคมาซึ่งปัจจัยบริโลก คือ ถ้าไม่มีเงินก็ไม่มีปัจจัยบริโลก แม้จะเป็นปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีพก็ตาม การแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจก็เป็นที่แบบปลาใหญ่กินปลาเล็ก หรือแบบมือไคยยาวสาวไคสาวเอา เมื่อสภาพของระบบเศรษฐกิจเป็นไปในลักษณะเช่นนี้ จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพที่ยากจน และต่างคนต่างพยายามดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพ จนกระทั่งไม่มีเวลาพอที่จะคิดเรื่งการบ้านการเมือง กล่าวคือ ทรายไคที่ห้องยังหิวอยู่ก็เป็นการยากที่จะทำให้คนสนใจในเรื่งอื่น ๆ รวมทั้งค่านการเมืองการปกครองด้วย ส่วนทางด้านสังคม คนส่วนใหญ่ก็ยังยึดมั่นในระบบความคิดความเชื่อ และค่านิยมแบบดั้งเดิม ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัย

สมบูรณาญาสิทธิราช กล่าวคือ มักจะถือเอาเกียรติ และฐานะทางสังคม เช่น ชาติตระกูล ความมั่งคั่ง และฐานะทางการศึกษาเป็นเกราะไว้ค มีความเชื่อฝังใจในเรื่องเกี่ยวกับ ภูติผี ปีศาจ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อิทธิปาฏิหาริย์ บุญกรรม ชาตินี้ชาติหน้า ยกย่อง คนมีเงินมีอำนาจ หรือ ความเป็นเจ้าคนนายคน ยึดมั่นในค่านิยมมากกว่าหลักเกณฑ์ เดียวชา ขาดความกระตือรือร้น และสนใจในกิจกรรมทางการเมือง ฯลฯ

นอกจากนั้น สถาบันพื้นฐานต่าง ๆ ของสังคมไทยที่มีบทบาทและอิทธิพลในการ สร้างเสริมบุคลิกภาพทางการเมืองของชนในสังคมโดยตรง อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบัน การศึกษา (ในระดับประถมและมัธยม) สถาบันศาสนา และสถาบันราชการ กล่าวได้ว่า ใน แต่ละสถาบัน ต่างก็ปลูกฝังให้คนไทยมีบุคลิกภาพทางการเมือง เกื้อหนุนต่อการปกครองแบบเผด็จการ เช่น อบรมสั่งสอนให้มีความเคารพเชื่อฟังกันตามลำดับอาวุโส เคารพยำเกรง คนมีเงินมีอำนาจ ยึดมั่นในค่านิยม คอยรับคำสั่งจากผู้มีอำนาจเบื้องบน ฯลฯ ผลสะท้อนที่ตามมาก็คือ ทำให้คน ไทยเกิดความเกรงกลัวต่อผู้มีอำนาจ หรือผู้มีอาวุโสมากกว่าจนไม่กล้าแสดงออกทั้งกายและวาจา หลีกเลี่ยงปัญหาข้อขัดแย้งควยการนิ่งเฉย ไม่กล้าตอบโต้หรือคัดค้าน อ่อนน้อมยอมตามผู้ใหญ่อย่าง วานอนสอนง่าย ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ชอบเป็นผู้ตามมากกว่าเป็นผู้นำ นิยมชมชอบผู้นำ ที่มีความเข้มแข็ง เก่งซาด ฯลฯ การอบรมสั่งสอน หรือการปลูกฝัง ความคิดความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม ในลักษณะดังกล่าวจึง เท่ากับเป็นการหล่อหลอมจิตใจให้คนไทยมีบุคลิกภาพทางการเมือง แบบเผด็จการนั่นเอง ส่วนสถาบันการศึกษาชั้นสูง เช่น ในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ทั่วไป แม้จะมีโคอบรมสั่งสอนให้นักศึกษาเป็นผู้มีบุคลิกภาพทางการเมือง แบบเผด็จการ โดยตรง แต่ก็ไม่มื่ออิทธิพลพอที่จะลบล้างทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ที่ได้รับการปลูกฝังมาจากสถาบันพื้นฐาน อื่น ๆ ของสังคมไทยให้หมดสิ้นไปได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า คนไทยส่วนใหญ่รวมทั้งนิสิต นักศึกษา และปัญญาชนบางส่วน มีบุคลิกภาพทางการเมือง โนม้เอียง เป็นแบบเผด็จการมากกว่า ประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่สังคมไทยได้นำเอาแนวความคิด ความเชื่อทางการเมือง ระบบการศึกษา และวิชาความรู้ทางวิชาการสมัยใหม่อย่างประเทศตะวันตกเข้ามาใช้ ทศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ ของคนไทยได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะในแวดวงของผู้ที่มีการศึกษาสูง เช่น นิสิตนักศึกษา ครูอาจารย์ เป็นต้น จากรายงานผลการวิจัยหลายฉบับ อาทิ ผลการวิจัยของ ดร.สุจิต บุญบงการ (พ.ศ. 2512) ดร.สาย ภาณุรัตน์ (พ.ศ. 2512) ดร.พินพันธุ์ นาคะตะ (พ.ศ. 2514) และพลศักดิ์ จิรโกวิท (พ.ศ. 2519) ผลการวิจัยระบุตรงกันว่า ครูอาจารย์และนิสิตนักศึกษาไทยส่วนใหญ่มีทศนคติและค่านิยมทางการเมือง 2 ค่านัยคั่นกันอยู่ในตัว กล่าวคือ ค่านหนึ่งมีลักษณะล่าหลัง ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบเผด็จการ ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลมาจากการอบรมกล่อมเกลามาของสถาบันต่าง ๆ ของสังคมไทย ส่วนอีกค่านหนึ่งก็มีลักษณะก้าวหน้า และสอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยหลายประการ ซึ่งเชื่อว่าเป็นเพราะได้รับอิทธิพลค่านความคิดความเชื่อทางการเมืองมาจากระบบการศึกษาที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอน เช่นเดียวกับในสังคมตะวันตก ส่วนประชาชนทั่วไป เช่น เขาวชน ชาวนาชาวนไร่ กรรมกร ผู้สูงอายุ และผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่มีการศึกษาค่ำ จากรายงานผลการวิจัยของ ดร.สมชัย รักวิจิตร และคณะ (พ.ศ. 2510-2512) ดร.บรรพต วีระสัย และคณะ (พ.ศ. 2513-2514) คณะอาจารย์ผู้ทำการวิจัยคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2515) ดร.สุนทร โกมิน และ ดร.สนธิ สมักรการ (พ.ศ. 2520-2522) ผลการวิจัยต่างสอดคล้องกันว่า คนไทยกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวมีทศนคติความคิดความเชื่อและค่านิยมโน้มเอียงไปในทางสนับสนุนระบบการปกครองแบบเผด็จการ

ส่วนผลการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางการเมืองของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครู ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยโดยผู้วิจัยนั้น ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพทางการเมืองของอาจารย์วิทยาลัยครู
  - 1.1 อาจารย์ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และขณะเดียวกันก็มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการในระดับ

ปานกลางและโมเม่เพียงไปทางค่านสูงเล็กน้อย การที่อาจารย์มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างสูงขึ้น คงจะเป็นเพราะว่า อาจารย์วิทยาลัยครูเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง กล่าวคือ เกือบทั้งหมดจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งอาจารย์เหล่านี้ในขณะที่เป็นนักศึกษาอยู่นั้น ย่อมจะได้ผ่านการเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยมาไม่มากนักน้อย เพราะในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นอกจากจะเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในเรื่องระบบประชาธิปไตยโดยตรงแล้ว ก็ยังมีองค์การหรือชุมนุมของนักศึกษามากมายที่ดำเนินการทำนองเดียวกันกับกระบวนการของระบบประชาธิปไตย เช่น การชุมนุมถกเถียงอภิปรายปัญหา การเลือกผู้นำ ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนั้นโดยลักษณะอาชีพความเป็นอาจารย์ย่อมจะมีส่วนกระตุ้นให้อาจารย์ต้องสนใจติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมอยู่ตลอดเวลาอีกด้วย ส่วนการที่อาจารย์บางส่วนยังมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการในระดับปานกลางอยู่นั้น คงจะเป็นเพราะว่า ใ้ได้รับอิทธิพลมาจากความคิดความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมที่รับการปลูกฝังมาจากสถาบันพื้นฐานต่าง ๆ ของสังคมไทย ยังถูกลบล้างไม่หมด และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ คงจะเนื่องมาจากอาจารย์ถูกครอบงำโดยระบบราชการ ทั้งนี้เพราะ อาจารย์วิทยาลัยครูก็เป็นข้าราชการกลุ่มหนึ่งซึ่งต้องปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กรอบของกฎเกณฑ์ หรือระเบียบวินัยของทางราชการอย่างเคร่งครัด เช่นเดียวกับข้าราชการกรม กองอื่น ๆ ซึ่งการครอบงำของระบบราชการนี้ ย่อมจะทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูขาดเสรีภาพในการแสดงความคิด ความเชื่อ และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาจนเกิดความเคยชิน

1.2 อาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าอาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านวิทยาศาสตร์เล็กน้อย จนอาจกล่าวได้ว่า อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชานี้ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน หรืออยู่ในเกณฑ์เดียวกัน ส่วนทางค่านบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านวิทยาศาสตร์มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการสูงกว่าอาจารย์ที่สอนวิชาทางค่านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างเห็นได้ชัด การที่อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชา มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันนั้น

อธิบายไว้ว่า อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชามีการศึกษาสูง และมีอาชีพสอนวิชาความรู้ให้กับนักศึกษา เช่นเดียวกัน นอกจากนั้นสังคมในวิทยาลัยครูก็เป็นสังคมที่ค่อนข้างแคบ จำนวนอาจารย์มีไม่มากนัก วิทยาลัยครูแต่ละแห่งก็มีสโมสรอาจารย์อันเป็นที่พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน อย่างใกล้ชิดอีกด้วย ส่วนการที่อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการสูงกว่าอาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้น คงจะเนื่องมาจากลักษณะเนื้อหาวิชาและวิธีการเรียนการสอนไม่เหมือนกัน กล่าวคือ เนื้อหาทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับวัตถุแร่ธาตุ ที่วะ พลังค์ การคำนวณต่าง ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสังคมโดยตรง การเรียนการสอนก็มักจะยึดถือกฎเกณฑ์ หรือทฤษฎีที่แน่นอนตายตัวเคร่งครัด โอกาสที่จะนำปัญหามาอภิปรายถกเถียงกันมีน้อย ซึ่งต่างกับเนื้อหาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เน้นศึกษาเกี่ยวกับ ปรัชญา แนวความคิด พฤติกรรม และวัฒนธรรมของสังคมมนุษย์โดยตรง และวิธีการเรียนการสอน ก็มีลักษณะเปิดกว้าง กล่าวคือ เปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน สามารถนำปัญหามาถกเถียงกันในแง่มุมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จากลักษณะเนื้อหาวิชา และวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกันดังกล่าวย่อมจะยังผลให้อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาที่มีทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ กานนิยม หรือบุคลิกภาพทางการเมืองที่แตกต่างกัน

1.3 อาจารย์ชายมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าอาจารย์หญิงเล็กน้อย จนอาจกล่าวได้ว่า อาจารย์ชายและอาจารย์หญิงมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน หรืออยู่ในเกณฑ์เดียวกัน ส่วนบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์หญิงมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการสูงกว่าอาจารย์ชายอย่างเห็นได้ชัด การที่อาจารย์ชายและอาจารย์หญิงมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกันนั้น คงจะเนื่องมาจากสังคมไทยในปัจจุบัน ได้ฐานะให้หญิงมีสิทธิ และเสรีภาพทัดเทียมชายหลายประการ เช่น การประกอบอาชีพการงาน การมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในสังคม ตลอดจนการมีสิทธิในทางกฎหมายและทางการเมือง เป็นต้น นอกจากนั้นอาจารย์หญิงก็มีการศึกษาสูงทัดเทียมกับอาจารย์ชาย และมีหน้าที่สอนวิชาความรู้ให้กับนักศึกษาเช่นเดียวกับอาจารย์ชาย ส่วนการที่อาจารย์หญิงมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการสูงกว่าอาจารย์

นั้น คงจะเป็นเพราะว่า อิทธิพลด้านความคิดความเชื่อ และค่านิยมของสังคมไทยที่มักจะให้อิสระแก่ชายมากกว่าหญิง และยกย่องให้ชายเป็นผู้นำ หญิงเป็นผู้ตามนั่นเอง กล่าวคือ สังคมไทยโดยทั่วไปจะอบรมให้หญิงเป็นผู้ตาม และให้หญิงเป็นคนแม่เรือนที่ดี ไม่ควรโต้เถียงผู้เป็นสามี เรียบร้อย นุ่มนวล ระวังระมัดระวังในเรื่องกิริยามารยาท เมื่อไม่พอใจในเรื่องใดก็ต้องเก็บกดความรู้สึกเอาไว้ ไม่แสดงออกให้คนอื่นเห็น ฯลฯ เป็นต้น

จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพทางการ เมือง ของอาจารย์ตามที่ไต่ถามมาแล้วนี้ ทำให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระด้านสาขาวิชาที่สอน และสถานภาพทางเพศ ไม่ใช่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน แต่กลับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

2. บุคลิกภาพทางการ เมืองของนักศึกษา

2.1 นักศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างสูง ขณะเดียวกันก็มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการในระดับปานกลางและน้อยเอียงไปทางค่อนข้างสูงอย่างเห็นได้ชัด ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาวិทยาลัยครูมีบุคลิกภาพทางการ เมืองสองแบบขัดกันในตัวค่อนข้างเด่นชัด ซึ่งผลการวิจัยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ผลการวิจัยของ ดร.สุจิต บุญบงการ (พ.ศ. 2512) และ ดร.ทินพันธุ์ นาคะตะ (พ.ศ. 2514) กล่าวคือ ด้านหนึ่งนักศึกษามีทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม มีลักษณะก้าวหน้า แต่อีกด้านหนึ่งกลับมีลักษณะล้าหลัง การที่นักศึกษามีบุคลิกภาพทางการ เมืองสองแบบขัดกันดังกล่าวนี้นั้น คงจะเป็นเพราะว่า นักศึกษาได้รับการ เรียนรู้วิชาการสมัยใหม่ตามหลักสูตรการเรียนการสอน ทำนองเดียวกันกับในประเทศสังคมตะวันตก และในปัจจุบันนี้วิทยาลัยครูต่าง ๆ ก็ได้เปิดสอนวิชาพื้นฐานเกี่ยวกับการเมือง การปกครองกว้างขวางพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม อิทธิพลด้านความคิดความเชื่อ และค่านิยมแบบดั้งเดิม ซึ่งถูกปลูกฝังมาจากสถาบันพื้นฐานของสังคมไทย ก็ยังคงครอบงำจิตใจนักศึกษายู้อย่างหนาแน่น ผลจากการเรียนรู้ของนักศึกษาดังกล่าวนี้นั้นเองที่ทำให้นักศึกษามีทัศนคติและค่านิยมหลายอย่างผสมปนเปกันทั้งแบบเก่าและแบบใหม่

2.2 นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนทางด้านบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการ การวิจัยพบว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการต่ำกว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์ จนอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาทั้งสองสาขาวิชานี้มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการ ไม่แตกต่างกัน การที่นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์ นั้นคงเป็นเพราะว่า นักศึกษามุ่งการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาและวิธีการ เรียนการสอนแตกต่างกัน ทำนองเดียวกับที่ได้อธิบายมาแล้วในข้อ 1.2 ส่วนการที่นักศึกษาทั้งสองสาขาวิชา มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการ ไม่แตกต่างกันนั้น คงจะเนื่องมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีอิสระ ในการตัดสินใจปัญหาใด ๆ ด้วยตนเอง เพราะยังต้องพึ่งพาอาศัยหรืออยู่ใต้อาณัติบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงิน นอกจากนั้นการอบรมสั่งสอนในสถาบัน ครอบครัวยุคใหม่และสถาบันการศึกษาในระดับประถมและมัธยมก็มักจะมุ่ง เน้นปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคน สุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อม ถ่อมตน มีสัมมาคารวะ และเชื่อฟังผู้หลักผู้ใหญ่เป็นสำคัญ ซึ่ง ค่านิยม ดังกล่าวนี้นี้ยังไม่อาจลบล้าง ด้วยค่านิยมแบบใหม่ใดหมดสิ้น และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ค่านิยม ของสังคมไทยนั้นถือว่า ผู้เป็นครูจะต้อง เป็นคนสุภาพเรียบร้อย และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีของ เยาวชน กล่าวคือ ครูที่ดีจะต้องรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี จรรยาบรรณที่ เคยยึดถือสืบต่อกันมาอย่าง เกรงครวญ โดยนัยนี้วิทยาลัยครูต่าง ๆ จึงมักจะมุ่ง เน้นอบรมสั่งสอนให้นักศึกษาตระหนัก ในเรื่องดังกล่าวนี้เป็นพิเศษ

2.3 นักศึกษาชายมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า นักศึกษาหญิง ขณะเดียวกันนักศึกษาหญิงก็มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการสูงกว่านัก ศึกษาชายก่อนช่วง เคนซัน เหตุที่เป็นเช่นนี้คงจะ เนื่องมาจากผลแห่งการอบรมกล่อมเกล าของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมไทยนั่นเอง กล่าวคือในสถาบันครอบครัว การเลี้ยงดูบุตรหลาน มักจะปล่อยให้เด็กผู้ชายมีอิสระมากกว่าเด็กผู้หญิง และยัง โตขึ้นเป็นหนุ่มเป็นสาวมากเท่าใด เด็กผู้หญิงก็ยิ่งจะตวง ระวังระมัดระวังในเรื่อง กิริยามารยาทมากขึ้น เพราะถ้าไม่เช่นนั้นแล้วอาจจะ

ถูกคิดนินทาในทางเสียหายได้ง่าย ส่วนเด็กผู้ชายอาจจะไปที่ไหน ๆ หรือแสดงกิริยาอย่างใดก็ได้ ซึ่งมักจะไม่มีใครคิดกันว่ากลัว จากวิธีการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะดังกล่าวย่อมจะมีผลทำให้หญิงไทย กลายเป็นคนหัวอ่อนยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจเหนือกว่าอย่างว่านอนสอนง่ายมากกว่าผู้ชาย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางการ เมืองของนักศึกษาตามที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระด้านสาขาวิชาเอกที่เรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นักศึกษามีบุคลิกภาพ ทางการ เมืองแตกต่างกัน แต่ไม่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ นักศึกษามีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการ แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพทางเพศกล่าวได้ว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลค่อนข้างสูงที่ทำให้ นักศึกษามี บุคลิกภาพทางการ เมืองแตกต่างกันทั้งแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ

3. เปรียบเทียบบุคลิกภาพทางการ เมือง ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้เมื่อนำเอาบุคลิกภาพทางการ เมืองของ อาจารย์กับนักศึกษามาเปรียบเทียบกัน ผลการวิจัยพบว่า

3.1 อาจารย์มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษา และในทางตรงข้ามอาจารย์ก็มีบุคลิกภาพทางการ เมืองต่ำกว่านักศึกษาอย่างเห็นได้ชัด ผลการ วิจัยนี้อธิบายได้ว่า คงจะเนื่องมาจาก

ประการแรก อาจารย์มีการศึกษาสูงกว่านักศึกษา เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูง ย่อมจะสามารถวิเคราะห์ และเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ได้กว่าผู้มีการศึกษาต่ำ

ประการที่สอง อาจารย์เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในชีวิตหรือผ่านโลกมามากกว่านัก ศึกษา กล่าวคือ ผู้ที่ผ่านประสบการณ์ในชีวิตมามาก ย่อมจะเข้าใจชีวิตสังคมและสามารถวิเคราะห์ ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลมากกว่าผู้ที่ผ่านประสบการณ์มาน้อย

ประการที่สาม ค่านิยมของสังคมไทยนั้นถือว่า ครูหรืออาจารย์ เป็นปราชญ์ ของสังคม หรือเป็นผู้ที่รอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าบุคคลอื่น ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมี อารีพศุ อาจารย์ จะต้องมีความทันสมัย และสนใจติดตามข่าวสาร การเคลื่อนไหวทางการ เมือง เศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา เพราะถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว ก็อาจจะได้รับการตำหนิว่า เป็น คนหัวโบราณ และไม่ได้รับการยอมรับนับถือจากนักศึกษาและประชาชนทั่วไปก็ได้ ส่วนนักศึกษา

ก็มีหน้าที่หลักคือ ต้องศึกษาเล่าเรียนให้จบการศึกษาโดยเร็ว เพื่อออกไปประกอบอาชีพการงาน ซึ่งอาจจะไม่มีเวลาพอที่จะได้ศึกษากันคว้าเรื่องเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจและสังคมกว้างขวางเท่าผู้ที่ เป็นอาจารย์

จากเหตุผลทั้ง 3 ประการดังกล่าว น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อาจารย์ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษา และในขณะที่เกี่ยวกับนี้ทำให้อาจารย์ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่านักศึกษา ตามผลการวิจัยดังต่อไปนี้

3.2 อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาทั้งสองสาขาวิชา โดยสูงกว่านักศึกษาที่เรียน วิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์ มากกว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และในทางตรงกันข้าม อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่านักศึกษาทั้งสองสาขาวิชา โดยต่ำกว่านักศึกษาที่เรียน วิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์มากกว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า อาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ก็มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาทั้งสองสาขาวิชา และขณะเดียวกันก็มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่านักศึกษาทั้งสองสาขาวิชา เช่นเดียวกัน

3.3 อาจารย์ชายมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าทั้ง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง โดยสูงกว่านักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย ในทางตรงกันข้าม อาจารย์ชายก็มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่าทั้ง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง โดยต่ำกว่านักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า อาจารย์หญิงก็มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าทั้ง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง โดยสูงกว่า นักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย และขณะเดียวกันอาจารย์หญิงก็มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่าทั้ง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง โดยต่ำกว่านักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย เช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าช่วงของความสูงตำแหน่งความแตกต่างกันนั้น อาจารย์ชายมีมากกว่า อาจารย์หญิงเท่านั้น

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางการ เมือง ระหว่างอาจารย์กับ นักศึกษาของวิทยาลัยครูตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น แสดงยืนยันให้เห็นว่า การที่คนเรามี สถานภาพแตกต่างกัน เช่น การมีบทบาททางสังคมต่างกัน มีระดับการศึกษาต่างกัน มีประ สบการณ์ในชีวิตต่างกัน (สถานภาพความเป็นอาจารย์-นักศึกษา) มีเพศต่างกัน และผ่าน การ เรียนรู้มาในสาขาวิชาที่แตกต่างกันนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้บุคคล มีบุคลิกภาพ ทางการ เมืองแตกต่างกันออกไป ซึ่งผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นค่อนข้างเด่นชัดว่า สถานภาพ ความเป็นอาจารย์-นักศึกษา จะมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สาขาวิชาที่เรียน- ที่สอน และสถานภาพทางเพศตามลำดับ

ต่ออย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นที่น่ายินดีที่อาจารย์และนักศึกษา วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ในปัจจุบัน มีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งนับว่าเป็นนิมิต อันดีสำหรับการสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยให้ เจริญก้าวหน้าสืบไป ส่วนกรณีที่มีอาจารย์และ นักศึกษาจำนวนไม่น้อยยังมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการในระดับปานกลาง และโน้มเอียงไปทางด้านสูงอยู่นั้นก็น่าจะเป็น อุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยมากนัก เพราะสังคมไทยก็ เป็นสังคมหนึ่งที่อยู่ในช่วงของการ เปลี่ยนแปลงจากระบบเก่าไปสู่ระบบใหม่ ซึ่งคนในสังคม ย่อมจะมีความคิดความ เชื่อ ทศนคติ และค่านิยมหลายอย่างปะปนกัน ทั้งแบบก้าวหน้าและ แบบล้าหลัง เป็นธรรมดา

สำหรับหนทางที่จะพัฒนาบุคลิกภาพทางการ เมืองของอาจารย์และนักศึกษา วิทยาลัยครูให้มีระดับบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงขึ้น และลดระดับการมี บุคลิกภาพทางการ เมืองแบบเผด็จการให้น้อยลงนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้านให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้คือ

1. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า สาขา วิชาที่เรียน ก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพทางการ เมืองที่แตกต่างกัน

กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับการ เรียนรู้มาในสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า และมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการต่ำกว่าผู้ที่ได้เรียนรู้มาในสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ เมื่อเป็นเช่นนี้ ควรจะได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยให้เพิ่มวิชาที่ให้การศึกษาด้านการเมืองการปกครองให้กับนักศึกษามากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นวิธีการเรียนการสอนก็ควรจะเน้นให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ถกเถียงปัญหา ฯลฯ มีข้อเสนอให้นักศึกษาท่องจำ หรือทำตามที่ครู-อาจารย์สั่งสอน แต่ควรจะกระตุ้นให้นักศึกษา เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการที่กว้างไกล รู้จักวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุผลมีผลให้มากยิ่งขึ้น

2. ส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตร นอกจากจะได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนตามที่ได้อธิบายแล้วในข้อ 1 วิทยาลัยครูควรจะส่งเสริมให้นักศึกษามีกิจกรรมนอกหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น และกิจกรรมนอกหลักสูตรดังกล่าวนี้ ฝ่ายบริหารก็ไม่ควรจะเข้าไปควบคุมมากเกินไป จนกระทั่งทำให้นักศึกษาไม่มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมด้วยตัวของตัวเอง นอกจากนั้น ฝ่ายบริหารก็ไม่ควรจะตั้งข้อสงสัย หรือมองว่า การจัดอภิปรายถกเถียงปัญหา การแสดงประชามติ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา เป็นเรื่องของความสับสนวุ่นวาย หรือมีเจตนาที่จะสร้างความปั่นป่วนให้กับบ้านเมือง ซึ่งแท้ที่จริงนั้น การถกเถียงปัญหาก็คือ การแสดงประชามติที่ดี ฯลฯ แล้วแต่เป็นพื้นฐานสำคัญทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ย่อมจะเปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสได้ฝึกฝนกระบวนการประชาธิปไตยจนเกิดความเคยชิน และมีจิตใจที่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตย

3. ปรับปรุงระบบการบริหารของวิทยาลัยครู ในปัจจุบันการบริหารในวิทยาลัยครูมีลักษณะรวมศูนย์มากเกินไป อำนาจการตัดสินใจใด ๆ มักจะอยู่ที่ผู้บริหารชั้นสูงเสีย เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นควรจะ ได้มีการกระจายอำนาจไปสู่ผู้บริหารในระดับรองลงมาให้มากขึ้น นอกจากนั้นควรจะเปิดโอกาสให้อาจารย์วิทยาลัยครูได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการของวิทยาลัยให้มากขึ้น เช่น ให้มีการเลือกตั้งอธิการวิทยาลัย หัวหน้า

คณะวิชา หัวหน้าภาควิชา และผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น

4. จัดประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูกับมหาวิทยาลัย เนื่องจากผลการวิจัยหลายฉบับภายหลังจากเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 พบว่า อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความกระตือรือร้นและสนใจในกิจกรรมทางการเมืองสูงมาก ดังนั้นหากอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูมีโอกาสดังกล่าวแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ทางกั๋ว เมือง ร่วมกับอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแล้ว ก็อาจจะช่วยทำให้อาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูมองปัญหาต่าง ๆ ของสังคมกว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะช่วยเพิ่มการมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงขึ้น และลดการมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการให้น้อยลงได้บ้าง ดังนั้นอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูกับมหาวิทยาลัยจึงน่าจะ ได้มีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ร่วมกันอย่างใกล้ชิด

5. การสร้างบรรยากาศทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย บรรยากาศทางการเมืองนับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการสร้าง เสริมบุคลิกภาพทางการเมืองของบุคคลอย่างมาก กล่าวคือ ถ้าประเทศมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้สิทธิ เสรีภาพ ของตนเองได้อย่างกว้างขวาง และผู้ปกครองประเทศเองก็ เข้ามามีอำนาจโดยอาศัยความยินยอมของประชาชน หรือเป็นไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ไม่มีการผูกขาดอำนาจไว้ เฉพาะในกลุ่มตน ก็เชื่อว่าประชาชนทั่วทุกวงการ รวมทั้งอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูน่า จะมีความตื่นตัว และกระตือรือร้นสนใจในกิจกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น แต่เท่าที่ เป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบันการ เมืองการปกครองประเทศส่วนใหญ่ก็มักจะมาจากกลุ่มทหาร หรือได้รับการอุ้มชูจากฝ่ายทหาร โดยไม่มีความจริงใจที่จะสนับสนุนระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงทำให้ประชาธิปไตยไม่มีโอกาสได้แก้ไขปัญหาและพิสูจนตัวเองอย่างแท้จริง อันเป็นผลทำให้ ประชาชนขาดความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นในการสร้างบรรยากาศทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย จะเป็นไปได้ก็จึงอยู่ที่กลุ่มผู้มีอำนาจทางกำลังอาวุธ กล่าวคือ บุคคลกลุ่มนี้ควรจะ

โดยุติการทำปฏิวัติรัฐประหารหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลด้วยกำลังอาวุธ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ เพราะการกระทำ เช่นนั้นนอกจากจะทำให้การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย เกิดความชะงักงันแล้ว ยังจะ เป็นการสร้างเสริมให้คนในชาติ รวมทั้งอาจารย์และ นักศึกษาวิทยาลัยครูกลายเป็นผู้มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบเผด็จการ เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เฉพาะบุคลิกภาพทางการเมืองของอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่านั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจึงมีใช้ตัวแทนอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูทั้งประเทศ ดังนั้น หากจะมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในอนาคตต่อไป น่าจะได้ศึกษากลุ่มอาจารย์และ นักศึกษาในภาคอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบับผลการวิจัยในครั้งนี้ แล้วนำมาสรุปหาข้อเท็จจริงว่า อาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูในประเทศไทยมีบุคลิกภาพทางการเมือง เป็นไปในลักษณะใด.